

IRÁNYTŰ INTÉZET

Kormányzásra készülve - Régi program, új stílus

A Jobbik ma hazánk legerősebb ellenzéki ereje, támogatóinak száma a friss kutatások szerint eléri az 1,4 millió főt, míg a kormánypártok támogatottsága mára 2 millió alá csökkent. A nemzeti pártot számos támadás érte a legtöbbször csak „cukikampányával” fémjelzett stílusváltása miatt, egyrészt a média részéről, mely azt üres csomagolásként, szintiszta populizmusként értékelte, másrészt a törzsszavazók egy szegmenséből, mely a párt radikális pozíciójának feladását, meghasonlást vélt felfedezni a néppártosodás felé vezető ösvényre lépésben.

A Jobbik hosszú távú sikeréhez elengedhetetlen a néppárti fordulat, e nélkül a radikális ellenzéki párt lassú sorvadásra ítéltetett. Mielőtt azonban a néppártosodás szükségszerűsége melletti érvelésünkbe kezdenénk, érdemes néhány alapvető gondolatot lefektetni, vagy éppen tévképzeteket eloszlatni. A pártok a hatalom megszerzésére, illetve annak megtartására törekednek, ez a politika lényegi eleme, mondhatni mozgatórugója. Annak megszerzése nélkül a különböző politikai erők rendkívül korlátozott lehetőségekkel tevékenykedhetnek, szerepük marginális, jórészt egyszerűen a politikai marketing, kommunikáció területére szűkül. A végletekig leegyszerűsítve tehát, míg a hatalom birtokosa teljesíteni igyekszik programját, addig az abból kiszorultak gyakorlatilag a teljes ciklus alatt kampánytevékenységet folytatnak, programjuk, elképzeléseiknek pedig – legjobb esetben is - elenyésző része kerülhet csupán megvalósításra. A rétegpárti szerepből való kitörés ráadásul azért is elengedhetetlen, mert a siker elmaradása hosszútávon a lelkesedés megtöréséhez, a szavazók elpártolásához vezethet. Tehát hosszú távon még a túléléshez is elkerülhetetlen a választási győzelem ambicionálása.

A politikai logikából adódóan a stratégiaalkotás elsődleges célja az elnyerhető szavazatok maximalizálása. Egy rétegpárt azonban nem képes országgyűlési választást nyerni, csak egy néppárt, melynek programja találkozik a társadalom széles rétegeinek igényeivel, retorikája pedig nem idegeníti el a mérsékelt szavazókat, illetve a pártpreferenciájukban bizonytalan protestszavazók – egyébként heterogén – csoportját. Az esetenként szélsőségekbe hajló, túlzottan merev, túlzottan kemény és radikális hang nemcsak politikai karanténba zár (szubkultúrává zsugorít) egy politikai pártot, közösséget, de egyszersmind a kormányképességbe vetett választói hitet is súlyosan erodálja. A törzsszavazók egy részének véleményével ellentétben a stílusváltásra nem azért van szükség, hogy a Jobbik megfeleljen a liberálisok által támasztott politikai korrektség kritériumainak. A célja, hogy - sok szempontból radikális - választási programja mögé megszerezze a társadalmi többséget, vagyis a mérsékelt szavazók, illetve a bizonytalan pártpreferenciájú protestszavazók támogatását,

akik nélkül nem lehetséges kormányképes többséget szerezni egy országgyűlési választáson, s akik nem rezonálnak a túlzottan kemény, karakán üzenetekre, melyek a kormányképességbe vetett hitet ingatják meg.

A kínálatorientált politikai programalkotás önmagában nem elég a sikerhez. Némi analógiával élve gondoljuk azt, hogy termékünket (programunkat, imázsunkat) értékesíteni akarjuk a (politikai) „piacon”, akár egy árucikket vagy szolgáltatást. Az újdonság ereje, a fogyasztói hasznosságérzet és idővel talán a „trendi hatás” keresletet teremt, ám a közgazdászok körében mára már jól ismert tény (~Say dogma), hogy a kínálat nem fogja mindig megteremteni a maga keresletét, sőt! Szokványos esetben, ha egy piaci szereplő nem képes olyan jószágot ajánlani, melyre van piaci kereslet, vagy nem képes a változó igényekhez adaptálódni, kiszorul a piacról. Egy terméket – a tartalomtól függetlenül – eladni is tudni kell. És itt jön képbe a Vona Gábor által jól megfogalmazott elkülönítés, a tartalmi, illetve a formai radikalizmus kettőse. Utóbbi a marketing-szemponatok érvényesítését, a kínált „áru” eladását szolgálja a szélesebb „fogyasztói” rétegek körében, míg előbbi a változatlan programot, alapelveket, értékeket takarja. A stílusváltást megelőzően folytatott, keményebb, karakánabb megszólalásmód a pártot karanténba zárta, bővülési lehetőségei gátjává vált, hiába volt tehát adott egy a párt programelemeivel szimpatizáló réteg, tudatosan felépített, szakszerűbb, mérsékeltebb, vadhajtásoktól mentes stílus hiányában számukra a párt nem tűnt vállalható alternatívának. Nem úgy az új hangnem, mely a közvélemény-kutatások alapján cáfolhatatlanul összetalálkozott az említett szavazóréteg ízlésével.

A kutatások tehát alátámasztják a Jobbik stílusváltásának sikerét, míg ugyanis a váltás előtt a párt a teljes népesség 10-11, addig annak eredményeképp mára 16-17%-át tudhatja maga mögött. A mérsékeltebb hangvétel a szavazóbázis egyértelmű bővülése mellett a párt megítélésében, valamint a másodlagos preferenciák esetében is pozitív hatást hozott. 2012-13-ban a Jobbik pozitív érzelmeket csupán a választók 18-19%-ából váltott ki, míg 2015 januárjában arányuk 10 százalékponttal megnövekedett. Emellett a pártot másodlagos preferenciaként januárban a teljes népesség 10, a pártválasztók 17%-a nevezte meg, a stílusváltás előtt – amellett is, hogy a párt szavazótábora azóta nőtt - csupán 6, illetve 13%-a szavazott volna másodsorban a pártra. Ma a választóknak mindössze a 11%-a preferálná a keményebb, karakánabb ellenzékiiséget. A mérsékeltebb hangvétel tehát tagadhatatlanul sikerrel célozta meg az említett, a keményebb hangnemtől elidegenülő keresleti réteget.

A néppártosodás szükségét támasztja alá az is, hogy a Jobbikot másodsorban támogató bizonytalanok körében abszolút többségben vannak azok a szavazók, akik szerint mérsékeltebb, szakszerűbb politizálásra van szüksége a Jobbiknak. De a párt szavazói is hasonlóan vélekednek

a kérdésről, ugyanis 72%-uk támogatja, vagy elfogadhatónak tartja az új irányvonalat és mindössze 7% ellenzi.

A néppártosodás már adatokkal alátámaszthatóan zajlik, amely a korábbi torz szociológiai profilú szavazótábor változásában is megfigyelhető. Az átlagosnál ugyanis erősebben növekszik a párt támogatottsága a nők, valamint a középkorúak és az idősek körében, emellett oldódik a településtípus szerinti aránytalanság, mivel a megyei jogú városokban nagyobb arányban nő a tábor. Emellett megindult a területi kiegyenlítődés is, jelentősen oldódott az északkelet-magyarországi koncentrálttság a Dunántúl javára, amit a Jobbik tapolcai sikere is mutat.

A néppártosodás irányába történő elmozdulás sikerét tehát a kutatási eredmények is igazolják, a Jobbik szavazótábor, valamint a párttal már szimpatizáló, potenciális választók csoportja is bővül. Célszerű azt is megjegyezni, hogy a szilárd preferenciával nem rendelkező, bizonytalan választópolgárok mellett jelenleg a Fidesz-KDNP forgácsoló bázisában rejlik az ellenzéki pártok legnagyobb tartaléka, e csoportok pedig mindezidáig elzárkóztak a radikális párt korábban alkalmazott stílusától.

Mindent összevetve, a Jobbik előtt két lehetséges út áll. Kormányra készülve elindul a néppártosodás útján, mely a párt tartalmi elemeinek megtartása mellett csakis a mérsékeltebb stílus alkalmazásával lehet sikeres, vagy politikai karantént zár maga köré, és nemcsak, hogy végleg elvágja esélyét az ország vezetésére, de előbb-utóbb elsorvad.

Iránytű Intézet